Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Valmistelija: Yksikönjohtaja Ari Nissinen
Ilmastoratkaisut-yksikkö

17.2.2026 SYKE/2026/339

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta tiistai 17.02.2026 klo 12.20 / VNS 11/2025 vp / Asiantuntijapyyntö
Asia: VNS 11/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintävaliokunnalle pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Keskitymme lausunnossamme ilmasto-, ympäristö- ja kestävyysnäkökulmiin.

Yhteenvetona toteamme, että Markkinat edellä -skenaario ja Ympäristö edellä -skenaario näiden lukujen valossa olisivat parhaita liikenteen päästöjen kannalta, ja Ympäristö edellä -skenaario kokonaisuudessaan Suomen päästöjen ja muiden ympäristövaikutusten kannalta. Vuoden 2025 kohdalla näkyvä suuri ero päästöissä aiemman perusskenaarion (WEM) ja muiden skenaarioiden välillä näyttää selkeästi, kuinka tärkeää on pitää kiinni tavoitteista, päätöksistä ja jo suunnitelluista toimenpiteistä investointeineen – suunnitelmia muutettiin sekoitevelvoitteen ja liikennepolttoaineiden verotuksen suhteen ja päästöt nousivat merkittävästi. Niinpä näiden pitkän aikavälin skenaarioiden suhteen pitää välttää peräätymisiä tavoitteista ja toimenpiteistä, kun ne saadaan päätettyä. Vaikka lopuksi onkin syytä muistuttaa skenaarioiden epävarmuuksista, niin nämä skenaariot kuitenkin osoittavat mahdollisuuden saavuttaa Suomen päästö- ja hiilineutraaliustavoitteet.

Liikenteen hiilidioksidipäästöistä

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan tehtyjen skenaariotarkastelujen perusteella liikenteen hiilidioksidipäästöt vähenisivät nopeimmin etenemisvaihtoehdossa, jossa panostettaisiin teknologisiin ratkaisuihin (Markkinat edellä eli BIZ-skenaario). Siinä muita skenaarioita korkeampi hiilidioksidin talteenoton määrä lisäisi sähköpolttoaineiden sekä vedyn käyttöä ja teknologinen kehitys näkyisi nopeampana sähköistymisenä henkilö- ja tavaraliikenteessä. Sähkö- ja vetyajoneuvojen käyttö toisi energiatehokkuutta tieliikenteeseen, ja uusiutuvien polttoaineiden jakelu kasvaisi voimakkaasti.

Liikenteen energiankulutus ja päästöt vähenisivät pitkällä aikavälillä eniten etenemisvaihtoehdossa, jossa ympäristövaikutusten minimoimiseksi vähennettäisiin liikennepolttoaineiden käyttöä, liikenteen päästövähennyksiä tavoiteltaisiin pääasiassa henkilöauto- ja tavaraliikenteen nopean sähköistymisen kautta ja julkisen liikenteen käytön kasvu vähentäisi henkilöautojen ajosuoritteita (Ympäristö edellä eli ENV-skenaario).

Yleistä ilmastosuunnitelman skenaarioista, päästöistä ja nieluista

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tavoitteena on esittää keskeiset toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot, perustuen kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteeseen sekä nielujen aikaansaamien poistumien kasvamistavoitteeseen. LTS-skenaarioissa on haarukoitu toimialakohtaisia kehityksiä erilaisten sosioekonomisten oletusten vallitessa. Skenaarioissa monet oletukset poikkeavat toisistaan ja siten muun muassa energiantuotanto ja -kulutusmäärät, energiantuotantoteknologiat ja kasvihuonekaasujen päästöt ja -poistumat vaihtelevat.

Skenaariotarkasteluihin liittyy monia epävarmuuksia: muun muassa henkilöautokannan uusiutumisnopeus on etenkin BIZ- ja ENV-skenaarioissa paljon nykytasoa korkeampi, minkä vuoksi autokannan sähköistyminen voikin edetä oletettua hitaammin. Skenaariot eivät myöskään huomioi komission ehdottamia lisäjoustoja CO2-raja-arvoasetuksessa tai tieliikenteen päästökaupan (ETS2) mahdollista lykkääntymistä vuoteen 2028.

Suunnitelmassa esitetyt skenaariot eivät kuitenkaan yhtä lukuun ottamatta vastaa kaikkiin suunnitelmalle asetettuihin päästö ja hiilineutraaliustavoitteisiin. LTS-skenaarioissa kolmessa neljästä skenaariossa saavutetaan Ilmastolain mukaiset päästövähennystavoitteet vuosille 2030 (-60 %), 2040 (-80 %) ja 2050 (vähintään -90 %), mutta yksi skenaarioista (Suomi edellä) ei saavuta tavoitteita. Ilmastolain mukainen hiilineutraaliustavoite vuoteen 2035 mennessä saavutettiin vain Ympäristö edellä -skenaariossa.

Suomen ilmastopaneelin, ja myös Syken tekemän ilmastolain arvioinnin (Ilmatar-projekti), mukaan vuodelle 2035 asetettu kansallinen hiilineutraaliustavoite ja siihen johtava nettopäästöjen (päästöt ja nielut yhteenlaskettuina) vähennyspolku vastaavat Suomen oikeudenmukaista osuutta globaalista 1,5 asteen tavoitteen mukaisesta hiilibudjetista. Ilmastosuunnitelman skenaariot eivät kuitenkaan siis ole linjassa 1,5 asteen tavoitteen saavuttamisen kanssa, vaan kolmessa LTS-skenaarioista kuilu vuoden 2035 hiilineutraaliuteen on 15–25 Mt CO2-ekv.

Muista ympäristövaikutuksista

Ympäristövaikutukset ovat oletettavasti vähäisimmät Ympäristö edellä -skenaariossa, jossa ilmastonmuutoksen hillinnässä onnistutaan parhaiten, metsien käyttö on selvästi alhaisinta, ja ympäristövaikutukset huomioidaan kulutuksessa ja tuotannossa. Ympäristö edellä -skenaario vastaa myös parhaiten pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustaselvitykseen laaditun kansalaiskyselyn tuloksia puhtaan energiasiirtymän tavoitteista.

Menetelmien kehitysnäkymät (luku 4)

Liikkumistarve ja kulkutapavalinnat linkittyvät hyvin läheisesti maankäyttöön, yhdyskunta- ja palvelurakenteeseen (asumisen, työpaikkojen ja palveluiden sijainnit). Palveluiden keskittäminen tehostamisnäkökulmasta voi siten olla ristiriidassa kestävämmän liikkumisen edistämisen kanssa. Niin sanottu ”trip access planning” painottaa liikennejärjestelmän, digitaalisten yhteyksien ja maankäytön ja yhdyskuntarakenteen välistä vuorovaikutusta saavutettavuuden rakentamisessa. Teknologisten ratkaisujen lisäksi liikennesektorin päästöjen vähentämiseksi olisikin hyvä tunnistaa liikkumistarpeen linkittyminen kaupunki- ja yhdyskuntarakenteeseen ja niiden suunnitteluun.

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Etenkin kaupunkiseuduilla kestävää liikennejärjestelmää tukeva yhdyskuntarakenne on keskeisessä roolissa, kun tavoitteena on tukea kulkutapasiirtymää kohti kestävämpiä kulkumuotoja (kävely, pyöräily ja joukkoliikenne), jotka ovat yksityisautoilua huomattavasti energiatehokkaampia ja vähäpäästöisempiä vaihtoehtoja. Yhdyskuntarakenteen näkökulmasta olisi tärkeää tunnistaa erilaisten kaupunkialueiden liikkumistarpeet ja edellytykset. MAL-sopimukset ovat yksi väline seudullisen yhteensovittavan suunnittelun edistämiseksi. Yhdyskuntarakennenäkökulma tulisi kuitenkin huomioida myös muilla kuin MAL-kaupunkiseuduilla, joista osa kärsii ja osa hyötyy palveluverkon keskittymiskehityksestä. Tulisikin selvittää, miten paremmin huomioida yhdyskuntarakenteen kehitys ja liikkumistarpeen muutokset kaupunkiseuduilla, joiden väestö ei kasva.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet yksikönjohtaja Ari Nissinen, erikoistutkija Sampo Pihlainen, erikoistutkija Johanna Niemistö, johtava tutkija Sampo Soimakallio ja johtava tutkija Emilia Suomalainen.

Jakelu	LiV@eduskunta.fi
Kopio	kirjaamo@syke.fi

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**

Asiakirja: **SYKE/2026/339-3 Asiantuntijalausunto; VNS 11/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Ari Nissinen, Suomen ympäristökeskus, ilmastoratkaisut

Signed By:Ari Nissinen
Signed at:2026-02-13 17:02:42 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Leif Schulman
Signed at:2026-02-16 10:08:52 +02:00
Reason:I approve this document

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**